

Region Uppsalas ledningskontor
Tobias Arvidsson
018-617 38 33
Tobias.arvidsson@region uppsala.se

Klimat- och näringslivsdepartementet
KN2026/01343

Remissvar SOU 2026:32 Att säga ja! Kommunernas förutsättningar att ta emot stora företagsetableringar och företagsexpansioner

Region Uppsala välkomnar Accelerationskontorets utredning, som belyser och lämnar ett antal förslag till att stärka och förbättra förutsättningarna för Sveriges kommuner att ta emot större företagsetableringar och företagsexpansioner som är viktiga för svensk ekonomi, konkurrenskraft och omställning.

Region Uppsala tillstyrker den huvudsakliga inriktningen i utredningens förslag, vilka grundar sig i kartläggningar, tidigare utredningar och enkäter. Samtidigt anser Region Uppsala att den regionala dimensionen behöver ges en mer framträdande roll i det fortsatta arbetet. Stora företagsetableringar är inte enbart kommunala händelser utan regionala utvecklingsfrågor som påverkar kompetensförsörjning, bostäder, infrastruktur och energisystem. För att etableringspolitiken ska bli långsiktigt hållbar behöver regionerna ges en tydligare roll framgent och förutsättningar att tillsammans med kommunerna kunna bedriva en samordnad regional planering. Förutsebarhet och långsiktighet i de satsningar som föreslås är även avgörande för att det ska ge effekt.

Allmänna synpunkter

Stora etableringar får konsekvenser långt utanför etableringskommunen. En etablering kan skapa behov av bostäder, utbildning, kollektivtrafik och infrastrukturåtgärder i flera kommuner samtidigt. Statliga insatser behöver därför grundas på en samlad regional och rumslig bedömning av konsekvenserna för bland annat mark- och vattenanvändning, bostadsförsörjning, arbetsmarknad, kompetensförsörjning, energisystem, transportinfrastruktur, kommunal service, beredskap samt grön och blå infrastruktur.

Utredningen konstaterar att samhällsplaneringen ofta är långsam och fragmenterad samt att energi-, transport- och digital infrastruktur kan utgöra såväl möjliggörare som begränsningar för nya etableringar. Regionen delar denna bedömning men anser att utredningen i alltför liten utsträckning presenterar konkreta förslag för hur den strategiskt viktiga infrastrukturen kan planeras och byggas ut i tidiga skeden för att skapa förutsättningar för fler etableringar.

Bedömningen bör utgå från funktionella samband snarare än kommun- eller länsgränser och ha en tydlig koppling till regionala utvecklingsstrategier, kommunernas översiktsplanering och andra relevanta planeringsunderlag. Statliga insatser bör stödja långsiktigt hållbara samhällsstrukturer och bidra till att nödvändig infrastruktur utvecklas proaktivt, inte enbart möta den enskilda etableringens omedelbara behov. Region Uppsala vill samtidigt understryka att ett konkurrenskraftigt etableringsklimat förutsätter förutsebara regelverk, kortare ledtider samt snabba och samordnade tillståndsprocesser. Statliga, regionala och kommunala aktörer behöver tillsammans bidra till att minska den administrativa komplexiteten för företag som vill investera och expandera i Sverige.

Mot bakgrund av områdets bredd och de kompletterande utredningar som berörs i remissen anser Region Uppsala att även SWESAM-utredningens slutbetänkande (SOU 2026:46) bör beaktas. Betänkandet innehåller förslag om tydligare styrning och ansvarsfördelning, stärkt samverkan samt ett ökat fokus på infrastruktur, kompetensförsörjning och näringslivsutveckling. Dessa förslag kan komplettera och ytterligare stärka de åtgärder som föreslås för Accelerationskontoret.

Kapitel 3: Kommuners arbete med näringslivsutveckling

Region Uppsala välkomnar Accelerationskontorets genomlysning av etableringssystemet och dess betoning av behovet av samverkan mellan statliga, regionala och lokala aktörer. Regionen ser också positivt på att utredningen tydliggör de skiftande förutsättningar som kommuner och regioner har att attrahera, ta emot och hantera etableringar och expansioner. Mot denna bakgrund delar Region Uppsala bedömningen att det behövs ett ändamålsenligt stöd som stärker den lokala och regionala kapaciteten och därigenom bidrar till Sveriges attraktionskraft och en hållbar utveckling i hela landet. Etableringspolitiken bör samtidigt bidra till hållbar utveckling och fler arbetstillfällen i hela landet. Det är därför viktigt att statliga insatser utformas så att även mindre kommuner och landsbygdsområden med goda etableringsförutsättningar kan konkurrera om investeringar, utan att bristande kommunal kapacitet eller eftersatt infrastruktur blir ett avgörande hinder.

Kapitel 4: Kommuners incitament och utmaningar

Region Uppsala delar bedömningen att företagsetableringar och expansioner är viktiga för regional utveckling, sysselsättning och attraktivitet. Samtidigt innebär stora etableringar betydande ekonomiska och praktiska risker, vilket motiverar ett visst statligt stöd, ökad samordning och riskdelning för att stärka kommuners och regioners förutsättningar att ta emot dem. Regionen anser också att konsekvenserna av försenade, nedskalade eller uteblivna etableringar behöver analyseras närmare.

Region Uppsala vill framhålla energi- och digital infrastruktur som grundläggande etableringsförutsättningar. Bristande elnätskapacitet, långa ledtider och otillräcklig digital infrastruktur begränsar såväl nyetableringar som expansioner. Regionen konstaterar samtidigt

att utredningen endast i begränsad utsträckning behandlar energiförsörjning och elnätscapacitet, trots att dessa är avgörande för näringslivets utveckling. Staten behöver säkerställa att elnätscapacitet och annan strategisk energiinfrastruktur kan byggas ut proaktivt och med kortare ledtider, så att bristande effekt- och nätcapacitet inte blir ett hinder för företagsetableringar, expansioner och den gröna omställningen.

4.3.5 Frågor kring kompetensförsörjning

Region Uppsala delar utredningens bedömning att kompetensförsörjning är en avgörande förutsättning för såväl etableringars genomförande som deras långsiktiga utveckling. Tillgång till relevant kompetens och utbildningskapacitet är i många fall lika avgörande som mark, energi, transporter och bostäder. Kompetensförsörjningen sker dessutom inom funktionella arbetsmarknadsregioner som ofta sträcker sig över kommun- och länsgränser, vilket innebär att konsekvenserna av stora etableringar sällan begränsas till den kommun där investeringen genomförs.

Region Uppsala vill särskilt framhålla behovet av ett starkare regionalt perspektiv i arbetet med kompetensförsörjning. Stora etableringar kan bidra till tillväxt men också ge upphov till undanträngningseffekter genom ökad konkurrens om arbetskraft. För att hantera dessa utmaningar krävs en väl fungerande och regionalt förankrad kompetens- och arbetsmarknadspolitik samt en nära samverkan mellan statliga, regionala och lokala aktörer.

Kapitel 5: Överväganden och förslag

Region Uppsala instämmer i bedömningen att kommuners och regioners förutsättningar att hantera stora företagsetableringar och expansioner är en nationell strategisk fråga. För att stärka Sveriges konkurrenskraft och möjliggöra den gröna omställningen krävs ett långsiktigt, samordnat och förutsägbart statligt stöd till de lokala och regionala aktörer som bär ett betydande ansvar för genomförandet.

Region Uppsala delar utredningens bedömning att samhällsplaneringen behöver präglas av ökad samordning och ett mer strategiskt förhållningssätt. Samtidigt anser Region Uppsala att den strategiska samhällsplaneringen bör hanteras på den geografiska nivå där frågorna behöver samordnas. Detta gäller särskilt frågor som rör transportsystem, energisystem, digital infrastruktur, kompetensförsörjning samt samordning av den rumsliga utvecklingen. Ett tydligare regionalt perspektiv skulle stärka förutsättningarna för långsiktigt hållbara etableringar och en mer effektiv samordning mellan statliga, regionala och kommunala aktörer.

5.2 Frågor kring investeringsfrämjande

Region Uppsala delar utredningens bedömning att det tidiga investeringsfrämjande arbetet behöver stärkas. Många kommuner saknar i dag kapacitet att förbereda attraktiva

etableringsområden, vilket riskerar att investeringar uteblir och försvagar Sveriges konkurrenskraft.

5.3.1 Statlig rådgivningsfunktion

Region Uppsala välkomnar förslaget om en permanent statlig funktion för stöd och rådgivning vid större etableringar och expansioner. För att funktionen ska bli ändamålsenlig behöver den dock ha ett tydligare uppdrag att involvera regionerna och stödja analyser, planering och samordning när etableringar får konsekvenser över kommun- och länsgränser.

Regionen ser positivt på att Business Sweden föreslås få ansvar för den särskilda rådgivningen, att Tillväxtverket får ansvar för den allmänna rådgivningen och bedömer att funktionen kan bidra till ett mer sammanhållet och förutsägbart etableringssystem. Det är samtidigt viktigt att stödet omfattar såväl regioner som kommuner, mot bakgrund av regionernas ansvar för regional utveckling och deras samordnande roll i frågor som rör kompetensförsörjning, infrastruktur och näringslivsutveckling.

Region Uppsala delar även uppfattningen att kommuners och regioners utmaningar inte enbart handlar om behov av rådgivning utan också om behov av bättre statlig samordning. Utredningen saknar i detta avseende förslag som stärker statens förmåga att samordna berörda myndigheter och skapa ett sammanhållet stöd i komplexa etableringsprocesser.

5.4.2 Incitamentspeng

Region Uppsala är positiv till förslaget om en statlig incitamentspeng för strategisk förstärkning och utveckling i den kommunala verksamheten i samband med processer kring att attrahera och ta emot större etableringar och expansioner. Samtidigt bör den föreslagna incitamentspengen inte leda till att varje kommun förväntas bygga upp parallella strukturer. Vid etableringar som påverkar flera kommuner bör medlen kunna användas för gemensamma och regionalt samordnade insatser.

5.6.1 Tillväxtpott för infrastruktursatsningar

Inriktningen att inrätta en särskild tillväxtpott i den nationella planen för transportinfrastruktur ses som positivt. Det finns behov av större flexibilitet för att hantera transportinfrastrukturbehov som uppstår efter att de långsiktiga planerna har beslutats. Region Uppsala betonar vikten av att medel från en tillväxtpott bör kunna fördelas till såväl nationell plan och länsplaner som till kommunal medfinansiering för att kunna möta angelägna behov inom alla trafikslag. Tillväxtpotten bör finansieras genom nya statliga medel för att undvika risken att omprioriteringar tränger undan redan beslutade åtgärder i nationell plan eller länsplanerna för regional transportinfrastruktur. När en företagsetablering bedöms vara av nationellt strategiskt intresse bör staten också ta ett tydligt finansiellt ansvar för de statliga infrastruktursatsningar som krävs för att etableringen ska kunna genomföras.

5.6.2 Ansvarsfördelning vid medfinansiering av transportinfrastruktur

Region Uppsala välkomnar att frågan om medfinansiering och förskottering tydliggörs samt att Trafikverket ges i uppdrag att vidareutveckla regelverket. Regionen vill samtidigt understryka vikten av att regionerna involveras i det fortsatta arbetet, eftersom de ansvarar för länsplanerna för regional transportinfrastruktur. Ett nära samspel mellan den nationella och regionala planeringen är en förutsättning för att transportinfrastrukturen ska kunna stödja etableringar och expansioner på ett effektivt sätt.

5.7 Kompetensförsörjning

Region Uppsala ser positivt på förslagen om förstärkta utbildningsinsatser men anser att dessa bör kunna användas regionalt och över kommungränser.

Region Uppsala vill särskilt framhålla behovet av att tydliggöra den regionala nivån i arbetet med stora företagsetableringar och företagsexpansioner. Etableringen sker på en geografisk plats, men kompetensförsörjningen sker inom en funktionell arbetsmarknadsregion. En stor investering påverkar därför arbetskraft, utbildningsbehov och kompetensbalans även långt utanför den kommun där investeringen sker. Region Uppsala anser därför att staten bör utgå från funktionella arbetsmarknader och regionala kompetensflöden, snarare än enbart kommungränser, när insatser för kompetensförsörjning utformas. Statliga insatser bör utformas så att regionala aktörer kan analysera, samordna och mobilisera kompetensförsörjningen utifrån etableringens faktiska geografiska arbetsmarknad.

5.7.1 Flyttningsbidrag

Region Uppsala ser positivt på att utredningen prövar åtgärder som kan öka arbetskraftens geografiska rörlighet, men bedömer att förslaget troligen kommer ha liten effekt då geografisk rörlighet möter flera hinder. Åtgärder som flyttningsbidrag och nedskrivning av studieeskulder bör ses som komplement och inte huvudlösningen på kompetensförsörjningsutmaningen. En stor etablering kan inte förutsätta att tillräckligt många människor flyttar till etableringskommunen, särskilt i större och mer sammanlänkade arbetsmarknadsregioner.

5.7.2 Extra tilldelning av statsbidrag för yrkesvux

Region Uppsala tillstyrker förslaget om extra tilldelning av statsbidrag för yrkesvux, men bör göras regionalt användbara. Region Uppsala ser positivt på förslaget för att snabbt kunna förstärka yrkesutbildningen vid stora och tillfälliga utbildningsbehov. Däremot bör konstruktionen inte låsa kompetensförsörjningsinsatsen till den kommun där etableringen sker då utbildningskapaciteten och arbetskraften kan finnas i andra kommuner. Extra statlig finansiering bör kunna användas regionalt och mellan kommuner, när det är den mest

effektiva lösningen för att möta ett identifierat kompetensbehov. Det bör också finnas möjlighet att kombinera insatser inom yrkesvux med andra utbildningsformer när kompetensbehovet motiverar detta.

REGION UPPSALA

Örjan Berglund
Regionala utvecklingsnämndens ordförande

Tobias Arvidsson
Regional utvecklingsdirektör